

Datum

9 april 2024

Onderwerp

VNG-Inbreng plenaire behandeling Wgiw 10 april

Geachte woordvoerders en betrokken Kamerleden op de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw),

U behandelt op 10 april de tweede termijn van het Wetsvoorstel gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). Gemeenten zien deze wet als één van de voornaamste bouwstenen om uitvoering te kunnen geven aan een betaalbare warmtetransitie.

Naar aanleiding van de eerste termijn en de toen gestelde vragen delen wij graag ons beeld op Wgiw en de Spoedwet Warmte.

Wgiw

Zorgvuldigheid

Deze wet omschrijft de voorwaarden waar de gemeente aan moet voldoen bij het aardgasvrij maken van gebieden. Dit waarborgt een zorgvuldig proces, die rechtszekerheid en duidelijkheid biedt aan gebouweigenaren en gebruikers.

Gemeenten kunnen de aanwijsbevoegdheid enkel inzetten wanneer zij borgen dat het voor gebouweigenaren haalbaar en betaalbaar is om over te stappen op een duurzame *all-electric*- óf collectieve warmtevoorziening. Zij houden hierbij rekening met zowel de maatschappelijke kosten als de kosten voor de eindgebruiker. Gebouweigenaren houden altijd de vrijheid voor een gelijkwaardig (fossielvrij) alternatief naar keuze. De wet borgt ook dat gemeenten gebouweigenaren een redelijke termijn bieden om zich voor te bereiden. Wanneer zij de haalbaarheid en betaalbaarheid niet kunnen waarborgen dan zetten gemeenten de aanwijsbevoegdheid niet in.

Warmtetransitie voor iedereen

Juist voor de bestaanszekerheid van kwetsbare huishoudens en bedrijven is deze wet belangrijk. Binnen de gebiedsgerichte aanpak staat centraal dat het voor iedereen mogelijk moet zijn mee te gaan. Hiermee versterken we de positie van doelgroepen die niet de middelen hebben om zelf een warmtepomp aan te schaffen of hun steeds verder stijgende energierekening te blijven betalen.

Om rechtsgelijkheid te borgen is het essentieel dat er nationale kaders komen met betrekking tot betaalbaarheid. Op dit moment doet Berenschot, in opdracht van VNG en in nauwe samenwerking met het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties, onderzoek naar de mogelijke

kaders van betaalbaarheid. Het doel moet zijn dat wat maatschappelijk het gunstigste alternatief is ook het goedkoopste alternatief is voor gebruikers.

Initiatieven vanuit uw Kamer om nationale kaders en/of instructieregels rondom de haalbaarheid en betaalbaarheid voor gebouweigenaren te borgen of te streven naar het ontwerp voor een gunstig speelveld juichen wij dan ook toe.

Participatie

Gemeenten zullen gebouweigenaren en gebruikers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden uitvoerig betrekken in het proces. Zowel voor als na de besluitvorming. De Omgevingswet verplicht gemeenten participatiebeleid op te stellen. De Omgevingswet dwingt gemeenten ook voorafgaand aan de inzet van de aanwijsbevoegdheid in een kennisgeving te beschrijven wie zij wanneer, waarover en op welke wijze betreft. Op basis van de motiveringsplicht leggen zij achteraf vast hoe hier invulling aan is gegeven. Hier zien 342 gemeenteraden op toe en wanneer noodzakelijk sturen zij hierop bij.

Hoe de concrete invulling van participatie er uit ziet kan van gebied tot gebied verschillen. Dit is lokaal maatwerk. De gemeenteraad zal echter pas een besluit nemen wanneer zij overtuigd is van een zorgvuldig participatietraject, waarvoor zij zelf transparante kaders stelt.

Spoodwet Warmte

Gemeenten willen graag betaalbare warmte voor hun inwoners. De spoodwet draagt daaraan bij. Transparantie in de kosten is een volgende benodigde stap en is benodigd voor draagvlak en uitlegbaarheid. De ACM moet hiervoor zo spoedig mogelijk in de gelegenheid worden gesteld om boekhoudkundige regels (*regulatory accounting rules*) op te stellen. Dit gaat inzicht geven in de kosten voor warmte en draagt bij aan het sturen op efficiënte kosten.

Gemeenten willen ook dat de Wet Collectieve Warmtevoorziening (Wcw) spoedig in behandeling komt in de Kamer zodat de energietransitie in de gebouwde omgeving echt kan gaan plaatsvinden. Wij pleiten naast het inwerkingtreden van de WCW ook voor een bijbehorend financieel instrumentarium zoals een waarborgfonds collectieve warmte en een staatsdeelneming in de warmtenetten. Dit alles om de betaalbaarheid en de duurzaamheid van de energietransitie te ondersteunen.

Het alternatief voor aardgas met de laagste maatschappelijke kosten moet ook het alternatief met de laagste kosten voor de eindgebruiker zijn.